

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Birinci Kuşak Göçmen Yazınına Bekir Yıldız'ın “Alman Ekmeği” Açısından Bakış

Hikmet ASUTAY¹, Sema ÇELİKTEN²

¹Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü, Edirne.

²Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi A.D. Edirne.

¹hikmetasutay@yahoo.de, ²sema_cel@hotmail.com

*Unutturdular sana ana dilini
Makineye nikâhladık gelini
Çöktük aha bükecekler belini
Yurda dön hey bacım yurda dön yurda!*

(Âşık Kemteri 1945-).

ÖZET

2. Dünya Savaşı sona erdikten sonra Almanya'da çığ gibi büyüyen işçi açığını gidermek için 31 Ekim 1961'de de Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Devleti arasında “Türk İşgücü Anlaşması” imzalandı ve böylece ilk resmi Türk işgücü göçü başladı. Bu göç ile birlikte Almanya'da yeni bir yazın türü olan Göçmen Yazını oluştu. Bu çalışmada da, Almanya'ya işçi alımı ile yerleşen Türklerin Almanya'ya ilk gidişlerinden, 60-70'lerdeki göçmen yazınının konusu ve özelliklerinden, birinci kuşak göçmenlerin yaşadıkları sorunlardan ve bunlara sebep olan etkenlerden bahsedilmiştir. Çalışmada 60-70'lerde ortaya çıkan ya da birinci kuşak olarak adlandırılan kuşağın yazdığı eserlerdeki bunalım ve yaşadıkları dil sorununu ortaya çıkarmak amaçlanmış, yöntem olarak da belge çözümlemesi yapılmaya çalışılmıştır. 1960 ve 70'lerde Almanya'ya iş için gelmiş olanların oluşturduğu birinci kuşağın içinde bulunduğu bunalımı örneklendirmek amacıyla Bekir Yıldız'ın “Alman Ekmeği” adlı eseri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Edebiyatı, birinci kuşak, Türk-Alman edebiyatı, Bekir Yıldız.

The Reflections in First Generation of Migrant Literature from “German Bread” by Bekir Yıldız

ABSTRACT

After the Second World War had finished, man powered deficit emerged in Germany. In order to compensate this vacancy, “The Turkish Manpower Alliance” was signed on the 31st October, 1961 between the state of the republic of Turkey and the state of Germany Federal Republic. Thus, the first legal labor migration started. Thanks to this migration, a new literature type which is called “Migrant Literature” consisted. The study about “Migrant Literature” is relevant with the Turkish people’s first going to Germany, the subject and characteristics of the sixties and seventies “Migrant Literature”, the concerns of the first generations migrants and the factors which cause these situations. The aim of this study is the reveal the first generation migrant’s depression which was reflected to their works and their language problem. The method of Literature review was used on this study. In order to exemplify the depression of the first generation that comes to Germany to work in the sixties and seventies “Bekir Yıldız’s German Bread” will be handled.

Key Words: Migrant Literatur, the first generation, Turks-German literary, Bekir Yıldız.

GİRİŞ: GÖÇMEN YAZINI

İkinci Dünya Savaşı’nın 1945 yılında sona ermesiyle Batı Avrupa ülkeleri hızlı bir kalkınma sürecine girerken, işgücü ihtiyaçlarını, daha az ücretle çalışan yabancı işçi çalıştırarak karşılama yoluna gittiler. Almanya da ülkede çıkış gibi büyüyen işçi açığını gidermek için 1955 yılından itibaren İtalya, Yunanistan ve Portekiz gibi Akdeniz ülkelerinden ve Türkiye’den işçi almaya başladı (Uyanık, 2003: 1). Farklı kökenlerden gelen bu insanlar kendi sorunlarını, çatışmalarını, gözlemlerini, deneyim ve izlenimlerini(;) daha doğrusu Alman toplumundaki yaşamlarını kendilerine özgü bir duyarlılık, duygusallık, coşku ve hayal gücüyle dile getirdikleri bir yazın oluşturdular. Başlangıçta bu yazın türü için *Konuk İşçi Yazını* terimi kullanıldı. Ancak daha sonra yükseköğrenim gören kişiler de bu kervana katılınca, uygun başka bir terim bulma zorunluluğu doğdu. Böylece kökenleri değişik milliyetlere dayanan birçok yazarın yarattığı bu çok uluslu ve çok renkli edebiyata *Göçmen Yazını* denildi. Ayrıca *Alamancuların Edebiyatı*, *Azınlıklar Edebiyatı* gibi başka terimler de kullanılmıştır (Kuruyazıcı / Karakuş 2001).

Göçmen yazını kapsamında ilk sırayı Almanca yazan Türk yazarlar almaktadır. Diğer yabancılar arasında hatırı sayılır bir başarı elde etmişlerdir. Sözgelimi Alman yazını alanında, Almanca yazan yabancılar arasında dağıtılan *Chamisso* ödülüne en çok lâyük görülen yabancılar arasında Türkler birinci sırada yer almaktadır.

Altmışlı yılların başlarından itibaren birçok insanımız ekonomik nedenlerden dolayı kentten, köyden, kısacası Türkiye'nin her yerinden Avrupa'ya ve özellikle de Almanya'ya işçi olarak gitti. Daha çok işsizlerden oluşan ve eğitim düzeyi düşük olan bu insanlarımız alt tabakadan geliyordu. Dolayısıyla ekonomik nedenlerle Almanya'ya giden işçilerimiz birçok sosyal sorunları da beraberinde getirdi. Avrupa ülkelerinin amacı her şeyden önce işçi çağırarak işgücü açığını doldurmaktı. Ancak gelen işçilerin yabancı bir ortamda yaşamak zorunda oluşundan kaynaklanan sayısız sorunlar ortaya çıktı. En önemli sorunların başında ise dil geliyordu (Kuruyazıcı/Karakuş 2001). Ne var ki, zamanla Almancayı meramını anlatmanın ötesinde öğrenen ve yazmaya yetenekli ve hevesli olan Türkler, altmışlı yıllarda ve yetmişli yılların başında yazarlığa soyundu; çünkü kaleme alacakları sayısız konu vardı. Bu konuların en başında, Türk göçmenlerin Alman toplumunda karşılaştıkları her türden güçlükler, çektikleri acılar, yabancı dil sorunu, vatan hasreti, yalnızlık, uyumsuzluk, topluma uyum, toplumdan dışlanma gibi sorunlar gelmektedir. Aşırı bir duyarlılıkla, karmaşık iç dünyalarını günlük yaşamdan kesitlerle yansıtmaya çalışmışlardır (Zengin 2000: 2). "Bunalım" adını alan bu yeni edebiyat altmışlı yılların başlarında bağımsız bir akım haline gelmiştir. Kendilerine yabancı olan Almanya'da yaşamak zor ve çilelidir. Bu zorluk ve çileler ilk ifadelerini türkü sözlerinde bulur ve daha sonra yazılan birçok esere de ilham vermektedir:

*"Gurbette yaşamak zor ve ağırmiş,
Varmak için can atıyom çârem yok!
Vatanımdan dostlar beni çağırmiş,
Sarmak için can atıyom çârem yok!"*

(Sefil Selimi: 2001 Anasam Y.)

Göçmen yazını en parlak dönemini, ilk dönem denebilecek olan yetmişli yıllarda yaşamıştır. İlk kuşak yazarlar, göçmenlerin taleplerine ve sorunlarına cevap vermeyen ve duyarsız kalan, onları dışlayan Alman hükümeti ve toplumuna seslerini duyurmak üzere yazı türü olarak sorunlarını en iyi şekilde dile getirebilen nesri seçtiler. Bu dönemde yazılan edebi eserlerin en önemli amacı, Almanlara seslerini duyurmak ve içlerini dökmek, sorunlarını duyurmaktı. Bundan yola çıkarak göçmen yazınında bu yazarlar göçmenliğin bir tür belgeleyicisi olarak anıldılar. İlk kuşak yazarların

eserlerinde hicvedici ve eleştirici bir anlatım hâkimdi. Yabancı işçilerin çocuklarını okutan öğretmenler, iş çevreleri ve sosyologlar bu eserlerin takipçileriydi. Yüksel Pazarkaya, Bekir Yıldız, Aras Ören, Nevzat Üstün bu dönemin ilk yazarlarıdır. Bunlara daha sonra Güney Dal, Fakir Baykurt, Habib Bektaş, Şinasi Dikmen, Yaşar Miraç, Fethi Savaşçı gibi başka yazarlar da eklendi. Bu yazarların çoğu, ilk kez Almanya'da yazmaya başlayıp ürünler vermiş ve çoğunun dili Türkçe olmuştur.

ALMANYA'DA TÜRK GÖÇMEN YAZININDA BİRİNCİ KUŞAK YAZARLAR

60 ve 70'lerdeki birinci kuşak Türk yazarlar, bir takım özelliklerine göre iki gruba ayrılırlar: Birinci grupta ilk olarak Almanya'da yazarlığa soyunanlar, ikinci grupta ise Türkiye'de yazarlığa başlayan ve sonrasında Almanya'ya gidip orada eserler vermeye devam edenler. Birinci grup yazarlar, Almanya'ya işçi olarak giden vatandaşlarımız ve onların çocuklarından, ya da evlilik, öğrenim, politik ve ekonomik nedenler gibi farklı amaçlarla Almanya'ya gidip orada yazarlığa başlayan vatandaşlarımızdan oluşur. Bu gruptaki yazarlarımız eserlerini çoğunlukla Türkçe olarak kaleme aldılar. 60 ve 70'lerdeki bazı yazarlarımız ve eserleri şu şekildedir:

- Nevzat Üstün, Almanya Almanya
- Sadık Fehmioğlu (1966), Rüzgar Selami Almanya'da
- Bekir Yıldız (1966), Türkler Almanyada
- Yüksel Pazarkaya (1967), Ohne Bahnhof/Bekleyen Tren
- Yüksel Pazarkaya (1968), Koca Sapmaları Biz Vardık
- Sadık Fehmioğlu (1969), Yemen Nire Almanya Nire
- Fahri Özcan (1970), Türk'ün Almanya Çilesi
- Mehmet Çakan (1972), Almanya'da Yirmi Ay
- Yüksel Pazarkaya (1974), Aydınlık Kanayan Çiçek
- Yüksel Pazarkaya (1977), Oturma İzni
- Gülten Dayıoğlu (1975), Geride Kalanlar
- Nevzat Üstün (1975), Boğaların Ölümü
- Adalet Ağaoğlu (1976), Fikrimin İnce Gülü
- Firüzan Selçuk (1977), Yeni Konuklar'ı
- Vasıf Öngören (1971-72), Almanya Defteri

- Oksal Pekmezoğlu (1974), Almanya’da Bir Türk Kızı
- Tunç Okan (1974), Otobüs
- Şerif Gören (1979), Almanya Acı Vatan

BİRİNCİ KUŞAK GÖÇMEN YAZININDA YABANCILIK YANSIMALARI

Bu bölümde göçmen Edebiyatı’nda birinci kuşağın ve birinci kuşak yazarların özelliklerinin ve konularının yazılan eserler üzerine olan yansımalarını örneklendirmek amacıyla Bekir Yıldız’ın 1974’de yazdığı “Alman Ekmeği” adlı eseri dönem özelliklerine göre incelenmiştir. Bekir Yıldız genel anlamda eserlerinde ülkesini terk eden işçilerin acılarını, geride bıraktıkları ailelerini konu edinir. Yıldız, Türkiye’de ‘taşı toprağı altın’ olarak bilinen Almanya’yı acımasızca eleştiren ilk yazarlardandır. Yıldız bir taraftan Türkiyeli yöneticilerin, diğer taraftan Alman sermayesinin acımasızlığını suçlayan bir yazardır.

“ALMAN EKMEĞİ” BEKİR YILDIZ

Bu eser, Bekir Yıldız’ın Almanya’daki işçilerin hayatlarını ve yaşadıkları kültür şokunu konu edinen hikâyelerinden oluşmaktadır. “Alman Ekmeği” adlı eser biçimsel olarak birkaç ayrı hikâyeden oluşmasına rağmen, içerik olarak tüm öykülerinde ele aldığı konu tek ve aynıdır. Kitaptaki öyküler, birbirinin tamamlayıcısı ya da devamı şeklindedir. Bekir Yıldız, diğer bazı eserlerinde olduğu gibi “Alman Ekmeği”nde de kahramanın ismini açıklamamaktadır. Konuşmaların ve olayların kahraman tarafından aktarıldığı ben-anlatıcı şekli kullanılmaktadır. Öyküde kahraman, önce Almanya’ya ilk gelişini hatırlar. Adam, yıllarca Almanya’daki fabrikalarda çalışmış, çok sayıda sıkıntı yaşamıştır. Almanya’ya ailesiyle birlikte gelmiştir. Kahraman yıllar sonra yeniden Almanya’ya gelir. Türk işçilerinin durumunu merak etmektedir. Bunun için çeşitli ziyaretlerde bulunur. Önce arkadaşı olan Müller’in evine gider. Kapıyı çaldığında kendisini, Müller’in eşi karşılar. Bekir Yıldız eserinde kahramanın getirdiği hediyeleri Renata’nın çocuklarına mikrop bulaşır diye yıkamasını konu edinerek, horlanma, aşağı görülmenin göçmen Türklere verdiği acıyı hissettirmektedir. İnsanların rencide edilmesi ve ezilmesi bu eserde ele alınan konular arasındadır. Hikâyenin kahramanı, Müller ile birlikte Türk işçileri, onların çalıştığı fabrikaları gezerler. Fabrikalar, evler, ona Almanya’da çalıştığı yılları hatırlatır. Kaldıkları ev, alt katta oturan yaşlı Alman’ın kimsesiz ölümü,

günler sonra polisin açtığı kapı, çürüyen ceset aklına gelir; kültürel uçurumları görünce iyice üzüdür. Kendi çocuklarının geldiği kreşi, çocuklarının bakımını yapan rahibeyi görünce kafasındaki hatıralar canlanır. Karısının fabrikaya yetişmek için koşuşturmalarını, Rosalinda adlı rahibeden çocuklarını beş dakika önce içeri almasını istemesini, onun kesinlikle kabul etmeyişini hüznülenerek hatırlar. Hristiyan çocukların Müslüman çocuklarla birlikte eğitildiğini öğrenir. Türk işçilerinin “Alman Ekmeği” için değerlerinden vazgeçmeleri onu çok üzer. Müller’le yaptıkları sohbet, Türklerin sadece para kazanıp ülkeye dönme düşüncesiyle hareket etmesi ve çocuklarını okutmamaları da konu edilir. Almanlar da çok çocuklu Türk ailelerinden rahatsız olmaktadır. Yazar, Almanya’da çalışmanın da, çocukları yetiştirmenin de zorluğunu ayrıntılarıyla ele alır. Almanya’nın şehirleri arasında seyahat ederken farklı insanlarla ve manzaralarla karşılaşan hikâye kahramanı, her olayda işçilerin yaşadıkları hayatın zorluklarını hisseder. Hippi gençlerin durumuna, insanların ağır işlerde acımasızca çalıştırılmalarına şahit olur. Yine işinden olan emekçilerin sıkıntıları, Almanya’dan bunalıp ülkesine geri dönenlerin dramatik durumlarını da gören hikâye kahramanı, tespitleriyle, gördükleriyle yeniden trene binip İstanbul’a geri dönmek üzere yola çıkar.

Bu öyküdeki başlıca sorunlar; gurbette çalışan işçilerin sıkıntıları, işçilerin mekân problemi, sokak gösterileri ve kargaşa ortamı, ahlâki çöküntü, kültür farklılıkları, savaşın acımasızlığı, Türk işçilerin çocuklarının problemleri, gurbette ölmenin zorluğu, işçilerin yoğun çalışmaları ve işini kaybedenlerin dramıdır. Yazar, kendisi de Almanya’da çalışan bir işçi olduğundan, iyi bir gözlemle gurbetteki işçilerimizin problemlerini, deneyim ve gözlemlerinden yola çıkarak kaleme almıştır. Almanya’ya ilk gidişin acı veren hatıralarından sonra, içinden geldiği topluma da eleştiriler yöneltti kahraman, özellikle ağılık kurumunu yerer. Yazar, hikâye kahramanının ağzından Almanya’daki işçilerin mekân sıkıntılarını, konuyla ilgili yaşananları da anlatır:

“Evimiz daha doğrusu bir odamız, bir dükkânın üstüydü. Ev sahibi de yandaki odada kalırdı. Kapı ağzında bir terazisi vardı. İsteddiğimiz, borç istediğimiz ekmeği bile tartarak verir, tartarak alırdı” (Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.17).

Yazar, eserinde Almanya’daki kargaşa ortamını ve dolaylı olarak Türkiye’de meydana gelen bu tür olayları şu şekilde yansıtmakta ve eleştirmektedir:

“Park ediyoruz arabayı, yürüyoruz Heidelberg’in ana caddesinden, başkaldıran öğrencilere doğru. —Kahrolsun emperyalizm”

—Hakkımızı alacağız! Taşlar, sopalar... Coplu polisler... Karışıyor ortalık- Silahlar patlıyor. Bombalar atılıyor. Kaçışmalar. Ölenler, yaralılar kalıyor geride. Yaralılar sürükleniyor”

“Yaz, hava çok sıcak, hippie kılıklı çocuklar, kocaman bir tahtanın üzerine yazular yapıştırmışlar. Sakallı, yalınayak bir genç, gelip geçenler alırsa eğer, bir kâğıt tutuşturuyor ellerine. Duruyoruz burada. Bağışmalar oluyor bu sıra”

(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.29).

Hikâye kahramanı Almanya’da yaşayan Türklerin kültür farklılıklarından kaynaklanan problemleri de görür, ahlâki çöküntünün boyutlarını hissederek: *“Dana budu gibi kadın mı olurmuş? Ne yapıyor erkekler bunu? Canlısının bu denli bolluğunda?”* (Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.22). Yazar, kültür farklılıklarıyla ilgili noktaları da ortaya koyar:

“Bu arada, ekmek kırıntılarını masadan yere döküyor Müller’in kızı- Kimse sesini çıkarmıyor. Tedirgin oluyorum ben. Nimeti yerden toplamak istiyorum. Öpüp başıma deşdirmek mi amacım yoksa? Biz ekmeği neden öperiz? Yeminlerimizi neden onun üzerine yaparız?” (Yıldız 1994: Alman Ekmeği S:37).

Bir Türk işçisi, yolda giderken, hastası olan bir Alman’ı arabasına alır. Kaza yapınca da Alman mahkemeye verir. Kültür farklılıkları adına bu durum da anlatılır: *“Hastası varmış ama. Yardım etmeseydiniz kimse hesap sormazdı size. Hem arabanıza almak yerine telefon edebilirdiniz gittiğiniz yerden”*(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.52). Almanya’ya çalışmak için giden Türk işçilerinin önemli problemlerinden biri de çocuklarının eğitilmesidir (Özer 2007). Yazar, kahramanın ağzından bu sosyal meseleyi de irdeler. Özellikle kadınların çalışması durumunda, kreş önemli bir sorun olur. Müller’le dolaşırken, kendi çocuklarının da devam ettiği kreşi görünce rahibelerin çocuklara bakmasını hatırlayan adam, olayı özetler:

“İki çocuğum burada kalmıştır. Üç yıl. Anaları bırakırdı sabahları. Gene anaları alırdı akşam işten çıkınca Karımın koşturduğunu görüyor gibiyim. Bu saatte koştururdu hep. Beşte kartını bastırıp fırlardı sokağa. Çoğu kez kapının önünde bulurdu onları. Karda yağsa, kızgın güneşte olsa beş deyince açarlardı kapıları. Bekletmezlerdi kreşte. Sabahları da böyleydi. Tersiydi daha doğrusu. Sekiz olmadan almazlardı içeriye.”

(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.32).

Bir sosyal mesele olarak ölmek de zordur gurbet elde. Adam, ölen insanların dramatik halleri üzerinden bu sosyal mesele üzerine dikkat çeker:

“Telgrafın cevabı gelmedi daha

—Ölü bekletilmez

—Ağlama arkadaş- İspanyol barakasının pencerelerine doluşuyor
İspanyollar

—Bir Türk amca ölmüş

—Yaşı mı öldürmüştü?

—Zehirlenmiş fabrikada”

(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S:56)

Umutla gelenlerin hüznünlü ölümü de hikâyede dramatize edilir:

“Kim bilir, geri bırakılmış ülkelerde, ülkelerin bölgelerinden, buralara füze gibi fırlatılmış dağ, bozkır refleksi kaç yüz soydaşımız ölmüş, şu arabaların içinde. Bu yüzlere umutlarını bağlamış kaç bin soydaşımızın bükük boyunları, şimdilerde uçaklarda gelen tabutların üzerine düştü. Düştü de et yerine ot yiyen dudaklarından salyalar ve yüzyıllar boyunca ağlaya ağlaya kurutamadıkları göz pınarlarından yaşlar akıtıldılar, kapitalist ekonominin ele geçirdiği en ileri tekniğin koku sızdırmaz tabutları üzerine...”

(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.57)

İşçilerin çok yoğun çalışması, buna rağmen kimi zaman işlerini kaybetmelerinin dramı hikâyede anlatılır:

“Kan kaybeden hasta, emekçilerdir, burada. Duramaz dışarıda şimdi. Evine dönmeli bir an önce. Uyumalı, bedeninden boşalan, akan kanın, ismi uykudur çünkü (...). Çağlar boyunca sürüp giden işçi sınıfının mücadelesi, ölen yüz binlerce emekçinin kemikleri sızlıyor mezarında, şimdi, patronun denetimi, ince incecik bir bakır telle yapılıyor çünkü. Bandı döndüren motora bağlanmış bu tel. Böylece kölelerin sırtına şaklayan kırbacların sesleri yerine, motora sarılı bakır teller, eksiden artı kutba atladıkça, denetlenmiş oluyor yüzlercesi binlercesi”(Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.61-67).

Her şey, zamana ayarlıdır. Feyzullah, kaç dakikada parçayı takarsa, bu ölçü olacaktır. “Feyzullah daha hızlı çalışıyor. Alından dökülen terler yere damlıyor, bu kez. Ustabaşı yanında duruyor (...). İki dakika. Tak parçayı piston koluna. Altı saniyen var. Telaşlanma. Of Türko, yetiştiremedin gene” (Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.72). Gelenlerin umuduyla, gidenlerin umutsuzluğunu karşılaştıran yazar, bir dramı göz

önüne serer. Ağır işlerde çalışanlar işini tam yapamayınca hiç acımadan işlerine son verilir:

“Tren kalkmak üzere, pencereler elle dolu. Yorgun umutsuz bir tren de Sirkeci’den kalkacak şimdi. Belki Zagreb belki de Belgrat’ta rastlaşacak iki tren. Yeni gelenler umutlu... Umutsuzluğu anlatan dönenler. Umutsuzluğu anlatmalı dönenler. Emeklerinin, patronlara pahalıya geldiğini bağırmaıılar. Kendileri gibi kovulmamaları için, ananızı, babanızı, hatta çocuklarınızı atın, demeliler” (Yıldız 1994: Alman Ekmeği S.95).

SONUÇ

Yapılan irdelemeler ve öyküdeki kahramanın gözüyle ifade edilenler doğrultusunda, 1960’lı yıllarda Almanya’ya Türkiye’nin farklı yerlerinden işçi olarak göç eden insanların gittikleri yeni toplumda büyük sorunlar yaşadıkları, en kötü işlerde çalışıp en kötü yerlerde konakladıkları, kültür şoku yaşadıkları, Almanların acımasız yüzleriyle baş etmek zorunda kaldıkları, ana vatanlarına büyük bir özlem duydukları ve değerlerini koruyabilmek için büyük savaşlar verdikleri sonuçlarına varılmıştır. Ancak yine de kültürleri ve yaşamlarını devam ettirdikleri ve bunu gösterebilmek için edebiyata başvurdukları, istedikleri her şeyi edebiyat aracılığıyla dile getirdikleri, bütün bir göçmen yazınına bakıldığında görülmektedir. Zira bizzat yazar da bu sürecin canlı birer tanığıdır. Bu edebiyat türü, insanların birbiriyle iletişim kurmasını ve Türk göçmenlerin Almanların dikkatlerini çekebilmelerini sağlamıştır, denebilir.

Bugün artık Türk-Alman yazını olarak adlandırılan ve Almanya’da yaşayan ve yazan Türk kökenli yazarların oluşturduğu sanatçıların yer aldığı bu yazınsal dönemin ilk aşaması ve tarihsel başlangıcı olan birinci kuşak yazarlarından Bekir Yıldız’ın eseri örneğinde göçmen yazınının bir takım konularının izleri, göçmen yazınının gurbetçi kimliğini oluşturan bir takım özelliklerinin izi sürülmeye çalışılmıştır. Örneklendirilen eserde yer aldığı gibi birinci kuşağın temel sorunu yabancılık ve çekilen acılardır. Bu acıların en büyüğü de kuşkusuz vatan özlemidir. Eserlerde dile getirildiği gibi, iki farklı kültürün karşılaştığı, buluştuğu ve çatıştığı mekân olmuştur Almanya. Bu farklı iki kültürden biri ev sahibi, diğeri ise henüz misafir ve yabancı olarak görülmektedir. Bugün artık yazın tarihsel olarak incelenen Türk-Alman yazınının ilk evresi, Almanya’ya göçün ellinci yılında tekrar bir geriye bakışla, bu türün ilklerinden olan, Bekir Yıldız’ın “Alman Ekmeği” ile incelemeye değerdir. Günümüzde artık Alman yazınında da önemli bir

yere sahip olan bu yazının ilk öncülerinin neleri nasıl anlattıklarıyla yola çıkıp, bugüne biraz daha farklı bakılabilir.

KAYNAKÇA:

- Kuruyazıcı, Nilüfer. 2001. “Almanya’da Oluşan Yeni Bir Yazının Tartışılması”; *Gurbeti Vatan Edenler Almanca Yazan Almanyalı Türkler*; N. Kuruyazıcı ve M. Karakuş (der) Kültür Bakanlığı Ankara, s.3-25
- Özer, Abdulvahap 2007. “Bekir Yıldız’ın Hikâye ve Romanlarında Sosyal Meseleler”; *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, S. 173- 184
- Selimi, Sefil. 2001. “Şiirleri ve Türküleriyle Âşık Sefil Selimi”: Anasam Yayınları
- Uyanık, Gürsel. 2003. “Tartışmaların odağında yer alan bir Yazın: Göçmen Yazını”; *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 22 Erzurum*, S.3
- Zengin, Dursun. 2000. “Göçmen Edebiyatı'nda Yeni Bir Yazar. Mehmet Kılıç ve "Fühle Dich Wie Zu Hause" Adlı Romanı”; *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 40, 3-4, S.2- 4*

Elektronik Kaynakça:

<http://www.turkuler.com/yazi/gocmenedebiyati.asp> (09.01.2012)

<http://www.yenihayat.at/kueltuer/40-kueltuer/76-avrupada-goecmen-edebiyat>
(09.01.2012)

Başvuru: 11.02.2013

Yayına Kabul: 02.05.2013